
Frimerkeskolen på Zoom 2022

Del 4b: Utvalget av objekter

Hva skal være med? Hva kan være med?

Frimerkeskolen på Zoom, Norsk Filatelistforbund, 14. mars 2022

Hallvard Slettebø

Kurs for de som vil montere og kanskje stille ut

Del	Dato	Emne
1a	7.2.	Innledningsark – tradisjonell, posthistorie (luftpost, helpost)
1b	7.2.	Innledningsark – motiv (åpen, postkort)
2a	14.2.	Praktisk og teknisk om montering – papir, marger, skrift, etc.
2b	14.2.	Montering med bruk av PC
3a	7.3.	Design / oppsett / layout av ark, ramme og eksponat, helhetsinntrykk
3b	7.3.	Ulik teksting for ett og samme objekt, avhengig av utstillingsklasse
4a	14.3.	Valg av emne / avgrensning. Valg av tittel i forhold til det man har. Balanse
4b	14.3.	Utvalget av objekter, hva skal være med og hva kan være med

Utvalget av objekter: hva skal være med, hva kan være med

Disse klassene skal vi snakke om

- Tradisjonell
- Posthistorie
- Posthistorie 2C
- Motiv
- Åpen klasse
- Postkort

Dette må bli en annen gang

- Helpost
- Luftpost
- Romfart
- Maksima
- Stempelmerker
- Litteratur
- Ungdom

Overordnet – dette skal være med

- På innledningsarket har du sagt hva du skal vise.
- Det må være med. Ikke mer og ikke mindre.

Vi kan terpe på det en gang til

- Beskriv hensikt og omfang på innledningsarket
- Selve eksponatet skal ha
  - Innledning
  - Innhold, dette er fortellingen din, med en rød tråd
  - Avslutning
- Så går vi gjennom for de enkelte klassene hva slags objekter du kan og bør bruke:

Tradisjonell filateli

- Vanligvis frimerker utgitt av ett bestemt land eller postadministrasjon
  - Oftest begrenset til en periode eller en enkelt frimerkeserie
  - Eller flere land i en gitt periode
  - Eller en bestemt type design
  - Eller bare overtrykksfrimerker
  - Eller gjennomhullinger
- Hovedvekt på frimerkene og produksjonen av dem
  - Papir og trykning, fargetoner, varianter, perforering
  - Enheter: Par, striper, blokker
  - Utkast, prøvetrykk
  - Forsendelser med frimerker, men tekstingen skal være med fokus på frimerkene og ikke på posthistorien

Posthistorie

- Bruken av frimerker
- Ruter, rater, bestemmelser, stempler
- Typer samlinger
  - Posttjenester før innføring av frimerker (prefrim)
  - **Utvikling av posttjenester lokalt/regionalt (hjemstedssamling)**
  - Portosatser
  - Postbefordringsruter
  - Typer av poststempler
  - Militærpost, skipspost, jernbanepost, sensurpost
- Det behøver ikke være gammelt
  - Tekstmaskinstempler, frankeringsavtrykk, sorteringsmerker for automatisert postbehandling, etc.

Objekttyper – hjemstedssamling posthistorie

- Posthistorie er “ruter og rater”
- Hjemstedssamlinger pleier å vektlegge bruken av poststempler (stempeltyper og brukstid)
- Stempler på brev og kort, blanketter etc. (forsendelser)
- Stempler på forsendelser er bedre enn på løse merker
- Sirkulærer (f.eks. opprettelse av poståpnerier) helst i original
- Kart kan være nyttig, men ikke overdriv
- Forsiktig med billedsiden av postkort
- Enda mer forsiktig bruk av bilder, avisutklipp, kopier etc.

Teksting - hjemstedssamlinger

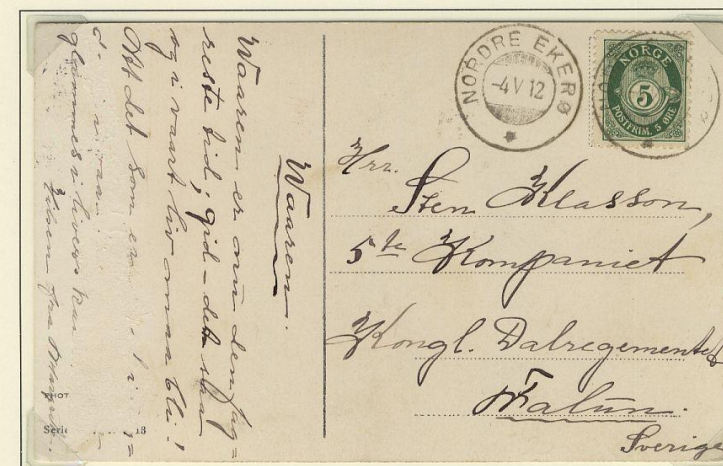
- Gi opplysninger om hvert poststed
  - Datoer for opprettelse, navneendringer og nedleggelse
    - Kilde: Postens Sirkulærer
  - Beliggenhet, postruter
    - Kilde: Postens Sirkulærer
- Analysér / forklar objektene
  - Stempelbruk
    - Kilde: stempelhåndbøker, egen forskning
  - Ruter (forsendelsesvei og transportmåte)
    - Egen forskning
  - Rater (portosatser, og når de gjaldt)
    - Kilde: NK Postal, håndbøker
  - Forklar alt som er uvanlig eller spesielt

NORDRE EIGERØY

På gården Skadberg ble det opprettet poståpneri 1.7.1894. Poståpneriet ble benevnt Nordre Egerø. I 1904 ble det endret til Nordre Ekerø, og 1.10.1921 til Nordre Eigerøy. Poståpneriet ble nedlagt fra 1.9.1965.

Brevkort stemplet SL "NORDRE EGERØ 13 X 96", transittstemplet TL "EGERSUND 14 X 96". 5 øre porto for innenrikske brevkort fra 1877 til 1919. Stempelet var utsendt 16.6.1894, og det var i bruk til 13.6.1907.

Etter navneendringen fikk poståpneriet nytt stempel, også dette var av Schweitzertypen. Det var utsendt 30.6.1907, og var i bruk til 18.1.1922. Brevkort stemplet SL "NORDRE EKERØ -4 V 12". 5 øre porto for brevkort til Sverige fra 1.1.1885 til 30.5.1918.

Posthistorie 2C

- Eksponat med historiske, sosiale og andre spesialstudier (underklasse 2C) **kan** inneholde materiale som er utarbeidet av næringslivet og samfunnet for øvrig til bruk i det postale systemet og **kan** omfatte ikke-postalt materiale når det er relevant for eksponatets emne.
- Det ikke-postale materialet bør innarbeides i eksponatet på en avbalansert og hensiktsmessig måte slik at det ikke overskygger det postale materialet.
- Eksempler på historiske, sosiale og spesialstudier omfatter:
  1. Telegramtjenester
  2. Lykkønskningskort (inkludert Valentines)
  3. Illustrerte reklamekonvolutter brukt i et postsystem.
  4. Studier av postverkets innvirkning på handel, samfunn og næringsliv.
  5. Historiske, lokale og/eller regionale studier.
  6. Studier i forbindelse med en begivenhet eller en historisk milepæl
- **Klasse 2C kan helt sikkert brukes mer for hjemstedssamlinger**

Motiv

- Frimerker og andre postale objekter som illustrerer et bestemt motiv eller tema
  - Planter, dyr, fugler, sport, skip, tog, biler, fly, sykler, vitenskap, byggverk, kunst, musikk, historie, religion, berømte personer, organisasjoner, speidere
  - Du trenger altså kunnskaper både om selve temaet og om filatelen for temaet
  - De fleste velger et tema som er nær yrket eller en hobby, fordi da er mye av kunnskapen om temaet på plass allerede
- Materiale som kan brukes
  - Frimerker, miniark, håndstempler, maskinstempler, særstempler, frankeringsavtrykk, frimerkehefter, helsaker, utkast og prøvetrykk
  - Unngå frimerker og blokker fra land som har en useriøs utgivelsespolitikk, bildesiden av postkort, uadresserte konvolutter og illustrerte førstedagsbrev

Objekttyper - motivsamling

- Motivsamling er mye mer enn bilder på frimerker
- Bruk alle typer postale objekter med tilknytning til emnet
- Betaling av porto
  - Frimerker, prøvetrykk, hefter, helsaker, frankeringsavtrykk
- Behandling av posten
  - Annulleringsstempler
    - Stedsstempler, maskinstempler, særstempler, håndannulleringer
  - Spesiell behandling av post
    - Sensur, tilleggsstempler

Teksting - motivsamlinger

- Du forteller en historie ved hjelp av objektene og den tilhørende tematiske teksten
- Det skal være sammenheng i historien
  - fra ark til ark
  - fra kapittel til kapittel
- Dette er den røde tråden
- Spesielle objekter kan kreve en filatelistisk tekst
  - bruk gjerne en annen (mindre) skrifttype til filatelistisk tekst

Åpen klasse

- Opprinnelig en klasse for samlinger som falt utenfor de vanlige konkurranseklassene
- Plass for fantasi, nye vinklinger og utradisjonelt materiale. Publikumsappell er viktig
- Det er innført regelverk for å kunne bedømme klassen
- Filatelistisk materiale
  - Alt som kan brukes i de øvrige konkurranseklassene
  - Sørg for variasjon (ikke bare frimerker eller bare brev)
- Inntil 50% ikke-filatelistisk materiale
  - Bare fantasien setter grenser
  - Sørg for variasjon (ikke bare postkort)
  - Det må gå inn i rammen (maks ca 0,5 cm tykkelse)
- Montering er viktig. A3-ark kan gi bra resultat.

Postkort

- Postkort har en nær tilknytning til filatelien, og er brukt til å formidle meldinger gjennom postbefordring, slik som helsaker og andre forsendelser.
- Et postkorteksponat kan settes opp med utgangspunkt i geografisk (topografisk), tematisk eller annet grunnlag, etter samlerens eget valg.
- En innledende plan skal vise ideen og oppbyggingen av eksponatet. Eksponatets tittel, samt innledningen i hoved- og underpunkter skal vise eksponatets struktur og logiske oppbygging (den "røde tråd").
- Tittelen skal best mulig vise eksponatets innhold.
- Bearbeidningen av eksponatet skal være i samsvar med tittel og plan.
- Hvert postkort skal ha en tilknytning til det valgte emne.

En-rammes eksponater

- 16 A4-ark eller 8 A3-ark
- Ikke lenger egen klasse
- En-rammes eksponater og deres innhold kommer fra hvilken som helst av de ordinære konkurranseklassene, og dømmes etter samme reglement som disse.
- To formål
  - Rekrutteringsklasse (regionale utstillinger)
  - Smale spesialområder (nasjonale/internasjonale utstillinger)
- Forsøk med eksponat på to eller tre rammer kommer

Oppsummering

- Nå har vi sett på utvalg av objekter for en utstillingssamling. Diskutert hva som skal være med og hva som kan være med.
- Bonusmateriale:
- Vi avslutter med en oppfordring om å montere og å stille ut

---

Frimerkeskolen på Zoom 2022

Hvorfor montere? Hvorfor stille ut?

Frimerkeskolen på Zoom, Norsk Filatelistforbund, 14. mars 2022

Hallvard Slettebø

Hvorfor montere samlingen

- Oppbevaring, montering og presentasjon av samlingen
  - skuffer og skap ⇒ ikke særlig morsomt
  - innstikksbok, brevalbum ⇒ noe bedre
  - fortrykksalbum ⇒ fint for frimerke-landesamlinger, ellers lite fleksibelt eller ikke tilgjengelig
  - egenmontert samling ⇒ JA
- Fortrykksark er dyrt
- Det er mange objekter som ikke passer på fortrykksark
- Egenmontering gir samlingen et personlig preg og bedre mulighet til teksting
- Utstillere kommer ikke utenom å montere selv

Hvordan montere

- Montering med PC er dominerende nå
  - Word, Excel, PowerPoint
  - Spesialprogram for montering
- Det går fint an å bruke andre metoder
  - Håndteksting
  - Skrivemaskin

Å stille ut eller ikke stille ut, det er spørsmålet

- Filateli er på mange måter en privat og isolert beskjeftigelse
- Mange samlere foretrekker å lukke døren og stenge verden ute når de steller med frimerkesamlingen
- Det er bare en liten andel av filatelister som blir utstillere, og ved å vise samlingen på en utstilling åpner de døren slik at hele filateliverdenen kan se hva de har fått til. Plutselig har hobbyen deres beveget seg ut i det offentlige rom
- De fleste mennesker er konkurranseorienterte, og de fleste frimerkesamlere – også de som aldri stiller ut – søker anerkjennelse fra sine likesinnede. Noen av oss søker dette ved å stille ut og få samlingen bedømt
- Filateli kan også være en selskapelig og sosial beskjeftigelse. Å stille ut er en måte å oppnå dette på

Hva kan du samle på? – og stille ut?

- Du kan samle på alt mulig
  - Frimerker, brev, kort, bilder, avisutklipp, billetter, etc.
- MEN
- hvis du vil stille ut samlingen,
- og hvis du vil oppnå god bedømmelse,
- så må du følge utstillingsreglene.
- Ellers er alt tillatt.

Materiale til samlingen

- Samle på alt det du har lyst til
- La det være forskjell på samling og eksponat
- Begrens deg med det du vil stille ut i konkurranseklasse
- I åpen klasse er det større frihet ved valg av materiale

Samlingstyper

- Kosesamlinger
  - Ingen regler, gjør som du vil
- Utstillingssamlinger
  - Konkurransesponater
    - Mange ulike klasser
    - Regelverk og bedømming
    - Følg reglement og retningslinjer hvis du vil ha mange poeng
    - Alle reglementene står i Blåboka og den er på nettet www.filatelist.no

Det er minst to måter å stille ut på

- Mange nye utstillere gir seg etter å ha stilt ut et par ganger, ofte fordi han eller hun hadde dannet seg et feil inntrykk av hvordan konkurranseutstilling burde gripes an.
- Det hjelper å være kunnskapsrik, men samtidig ydmyk og tykkehudet!
- **1 – ”Jeg stiller ut for min egen glede”**
  - Dette blir ofte interessante og publikumsvennlige eksponat, og de er god reklame for hobbyen. Problemet oppstår dersom utstilleren gir opp fordi dommerne ikke er like begeistret som publikum, og medaljen blir lavere enn utstilleren hadde forventet.
  - Slike eksponat gjør seg ofte godt utenfor konkurranse.
- **2 – ”Jeg stiller ut for å få en god bedømming”**
  - Følg reglementene

Hvorfor stille ut?

- Å stille ut er kreativt
- Å stille ut er lærerikt
- Å stille ut hjelper deg framover med samlingen
- Å stille ut gjør deg til en flinkere/bedre samler
- Å stille ut er en tilbakebetaling til hobbyen
- Å stille ut er sosialt

Jeg lurer på å stille ut – hva gjør jeg?

- Utstillingsnivåer
- Utstillingsklasser
- Passer det å stille ut det jeg samler på?
- Hvor mye materiale trenger jeg?
- Hvordan sortere materialet før montering
- Hvordan montere
- Bedømming
- Andre praktikaliteter

Passer det å stille ut det jeg samler på?

- Ja det gjør det temmelig sikkert.
- Antakelig samler du på mange forskjellige ting som ikke nødvendigvis passer sammen i ett eksponat.
- Sorter materialet og vurder hvilken utstillingsklasse det passer i.
- Sett realistiske mål.

Bedømming av konkurranseeksponater

- “Eksponat” er det som er utstilt
“Samling” er i tillegg alt du har liggende hjemme
- Eksponatet bedømmes av en jury som vurderer det mot kriterier i reglementet, ikke mot andre eksponat
- Maks 100 poeng
- På regionale utstillinger:
  - - 49 bronsemedalje
  - 50 - 59 sølvbronsemedalje (forsølvvet bronse)
  - 60 - 64 sølvmedalje
  - 65 - 69 stor sølvmedalje
  - 70 - vermeilmedalje (forgylt sølv)

Andre praktikaliteter

- Kostnadene
  - Rammeavgift går til arrangørklubben
  - Transport innenlands til og fra utstillingen bekostes som regel av utstillere
  - Transport utenlands bekostes av NF (med en liten egenandel for utstillerne)
- Forsikring
  - Hjem-/innboforsikringen vil sannsynligvis ikke gjelde for frimerkesamlingen som du sender til en utstilling
  - NF tilbyr en spesiell forsikring for utstillere (Blåboka)
- Transport / forsendelse
  - Skal du ha med deg samlingen selv, eller sende den?
  - Bruk solid innpakning!
  - NFs forsikring aksepterer at eksponatet sendes som Norgespakke

Utstillinger – kvalifikasjonskrav

- Klubbutstillinger – medlem i klubben
- Regionale utstillinger – hovedmedlem i forbundsklubb eller direkte medlem i NF, ellers ingen kvalifikasjonskrav
- Nasjonale utstillinger – minst regional sølvmedalje (60p)
- Nordiske utstillinger – minst nasjonal stor sølvmedalje (70p)
- Kontinentale utstillinger (FEPA)
Internasjonale utstillinger (FIP) – minst nasjonal vermeil (75p)

Når skal jeg begynne å montere?

- Nå.
- Hvis du ikke vil stille ut, så er det bare å montere
- Hvis du vil stille ut, så ikke vent til det kommer en utstilling for da får du for liten tid
- Det er bare å montere så kommer det nok en utstilling du kan melde deg på
- Så det passer nå.

Det finnes mange gode samlinger på nettet som kan være til inspirasjon

- Exponet: <http://www.exponet.info/>
- Netex: <http://netex.se/>

Det var alt for denne gang

- Vil du se mine samlinger så er de trygt oppbevart på et sikkert sted, og det letteste er å se dem på nettet: <https://www.slettebo.no/exhibits.htm>
- Har du spørsmål så ta gjerne kontakt hallvard@slettebo.no

Dette var siste del av kurset i denne omgang

Del	Dato	Emne
1a	7.2.	Innledningsark – tradisjonell, posthistorie (luftpost, helpost)
1b	7.2.	Innledningsark – motiv (åpen, postkort)
2a	14.2.	Praktisk og teknisk om montering – papir, marger, skrift, etc.
2b	14.2.	Montering med bruk av PC
3a	7.3.	Design / oppsett / layout av ark, ramme og eksponat, helhetsinntrykk
3b	7.3.	Ulik teksting for ett og samme objekt, avhengig av utstillingsklasse
4a	14.3.	Valg av emne / avgrensning. Valg av tittel i forhold til det man har. Balanse
4b	14.3.	Utvalget av objekter, hva skal være med og hva kan være med

---

Takk til alle som brukte en kveld på dette!

Fortsett å utvikle deg som samler, utstiller og dommer

Dette var siste del av kurset i denne omgang. Kanskje blir det mer?
Foreslå gjerne emner vi kan ta opp – send forslag til nf@filatelist.no

